

щі» пропонується включити в матеріал дисципліни а) розширену за рахунок *Кезр і Кізр* систему показників, що характеризують активність країни у світових економічних відносинах, б) розрахункові завдання щодо визначення *Кезр і Кізр* на базі фактичних даних по Україні та інших країнах для оцінки рівня диверсифікованості зовнішньоторговельних потоків країни (країн).

Стосовно спеціальності «Менеджмент державних установ» при викладанні дисципліни «Макроекономічна політика» в рамках теми «Механізм макроекономічної політики у відкритій економіці» в питанні «Механізм торговельної політики» слід приділити увагу розгляду тарифних та нетарифних інструментів торговельної політики країни з точки зору їх впливу на динаміку показників *Кезр і Кізр*, тобто наскільки запровадження того чи іншого інструменту торговельної політики впливає на зміни в географічній структурі зовнішньоторговельних потоків країни і збільшує чи зменшує її зовнішньоторговельну безпеку. Для цього слід розширити перелік підсумкових питань до цієї теми в підручнику «Макроекономічна політика» і перелік тестових питань у навчально-методичному посібнику «Макроекономічна політика» на предмет знань методики розрахунку та сутності *Кезр і Кізр* з подальшою інтерпретацією змін цих показників (у результаті проведених розрахунків) після запровадження конкретних державних заходів для економічних реалій України (інших країн).

Воробйова Л. В., канд. екон. наук, доцент
кафедри історії та теорії господарства

ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ ФІЗИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»

В історії економічної науки завжди були намагання відобразити вплив природних факторів на економічні процеси. Наприклад, поняття продуктивних сил та чистого продукту у фізіократів, роль природи в утворенні багатства за оцінкою Петті тощо. Але ці чинники розглядалися як зовнішнє середовище, як один із факторів, що впливає на економічні процеси. В той же час посилення

їх ролі в економіці вимагало урахування їх дії на більш глибокому рівні. Виникає потреба обґрунтувати та ввести в науковий обіг ряд категорій, що відображають органічну єдність природних та соціальних чинників економічних процесів. Ці поняття і категорії повинні сприяти розв'язанню одного із фундаментальних протиріч розвитку життя — між його суспільною і природною засадами. Тому дослідження історії зародження і становлення ідей у галузі пояснення дії природних законів в економіці є безумовно актуальним.

Актуальність дослідження посилюється й тим, що зародилися ці ідеї й отримали розвиток на українському науковому ґрунті — у працях С. А. Подолинського (1850—1891), В. І. Вернадського (1863—1945) та М. Д. Руденка (1920—2004). Ці видатні науковці зробили піонерний внесок у формування енергетичної теорії суспільного розвитку. Більш того, багато дослідників дійшли подібних висновків цілком самостійно. Опанування набутків української школи сучасними економістами сприятиме не тільки більш глибокому пізнанню національного аспекту економічної культури, але й виходу економічної науки в Україні на світовий рівень.

Мається на увазі, по-перше, участь українських економістів у формуванні сучасної, якісно нової економічної парадигми, в яку енергетична теорія повинна увійти як одна з найважливіших органічних складових; перетворення її на філософську, системоутворюючу засаду.

Крім того, опанування ідей видатних українських учених та їх послідовників у різних країнах сприятиме подоланню впливу тих ненаукових елементів марксизму, які догматизувалися десятиліттями радянською економічною наукою і ще досить відчутні у дослідженнях ряду вітчизняних економістів.

Важливість історико-економічного дослідження синтезу ідей природознавства та економіки підтверджується увагою, яку приділяють його подальшому розвитку зарубіжні та вітчизняні вчені, формування на цій базі нової школи, що отримала назву фізичної економії.

С. Подолинський визначає якісно нову наукову парадигму. Прогрес суспільства він пов'язує зі збільшенням енергетичного бюджету кожної людини і людства в цілому, зі збереженням і нагромадженням енергії. Вчений показав, що людина є єдиною відомою в науці силою природи, яка певними вольовими актами може: збільшувати частину енергії Сонця, що акумулюється на поверхні Землі; зменшувати кількість енергії, що розсіюється в світовий простір. При цьому збереження і нагромадження енергії

відбувається завдяки усвідомленій, творчій праці людини. Тому, аналізуючи в темі 1 курсу «Історія економіки та економічної думки» цивілізаційну та формаційну парадигми, потрібно також згадати і про наукову парадигму С. Подолинського.

Викладаючи в темі 7 «Ринкове господарство та його особливості в окремих країнах Європейської цивілізації. Економічна думка про суть і функціонування ринкової економіки (друга половина XVII ст.—60-ті роки XIX ст.)» таку течію економічної думки як марксизм, цікаво розповісти про протиріччя між I та IV томами «Капіталу» К. Маркса. Про це писав у своїх роботах М. Д. Руденко.

При вивченні теми 10 «Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки України (друга половина XIX—початок XX ст.)» потрібно більш глибоко розповісти про енергетичну теорію С. Подолинського, про продовження його ідей у роботах В. Вернадського, М. Руденка, а також сучасних українських та зарубіжних економістів. Цікаво показати співзвучність ідей сучасного американського економіста і політика Ліндона Ларуша з ідеями С. Подолинського.

Вивчаючи тему 15 «Відновлення основ ринкової системи господарства в Україні (останнє десятиріччя XX—початок XXI ст.)» потрібно звернути увагу на практичне використання ідей фізичної економії, а також на те, що, починаючи з другої половини XXI століття у світовій енергетиці повинно статися суттєве підвищення ролі невичерпних та поновлюваних джерел енергії. Аналіз перспектив розвитку економіки України свідчить, що це питання є актуальним. Для України перспективними є розвиток технологій використання сонячної енергії; теплонасосних установок і станцій, які можуть використовуватись для вилучення тепла з довкілля; використання альтернативних видів палива; воднева енергетика на основі фотосинтетичних процесів. Тобто залишається актуальним питання про ефективне використання різних видів енергії, яке в свій час піднімав С. Подолинський. Важливими є ідеї фізичної економії і при формуванні концепції сталого розвитку. Потрібно також звернути увагу на те, що ідеї С. Подолинського впроваджує в життя його онук Алекс Подолинський, який проживає в Австралії і займається органічним землеробством. Ці ідеї актуальні і для України яка має 40 % світового чорнозему.

Студенти цікавляться даною тематикою. Про це свідчить те, що кожного року є виступи з цієї тематики на студентській науковій конференції КНЕУ, кілька років тому на спеціальності «Економічна теорія» факультету економіки та управління була написана курсова робота. Студенти з цікавістю відвідують засідання наукового

товариства імені Сергія Подолинського, яке проводиться 1 раз на місяць; приймали активну участь у 2-ох міжнародних наукових конференціях, які проводились кафедрою (присвяченій 150-річчю від дня народження С. А. Подолинського в 2000-му році та «Фізична економія: методологія дослідження та глобальна місія України» в 2009-му році). У 2010 році студент II-го курсу факультету міжнародної економіки і менеджменту КНЕУ Решетюк Тарас підготував виступ на студентську наукову конференцію у співавторстві з представником молодіжного крила «Ларуш» (США) Скаєм Шилдсом на тему «Фізична економіка Ліндона Ларуша та її вплив на вихід із світової фінансової кризи».

У грудні 2010 року виповнилось 90 років від дня народження М.Д. Руденка, в будинку вчителя відбувся вечір, присвячений цій події. На вечорі були присутні студенти 3-го курсу обліково-економічного факультету Шолудько Наталія, Міщук Інна, Візор Зоряна та Каширін Андрій, після цього вечора написали статтю в газету «Економіст» під назвою «Монади Миколи Руденка».

*Востряков О. В., канд. екон. наук, доцент,
Гребешкова О. М., канд. екон. наук, доцент,
Решетняк Т. І., канд. екон. наук, доцент,
кафедра стратегії підприємств*

ЦІННІСНА ПРОПОЗИЦІЯ МАГІСТРАТУРИ В КОНТЕКСТІ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Традиційно система вищої освіти орієнтована на «знаннєву» форму підготовки фахівців, що означає прагматичне і формальне використання набутої сукупності істин. Проте зміни, що відбуваються в сучасному світі, зумовлюють необхідність формування нової парадигми вищої освіти, в центрі уваги якої орієнтація на інтереси особистості, на становлення її ерудиції, компетентності, розвиток творчих здатностей та загальної культури. За таких припущень центром освітнього процесу стає студент як активний суб'єкт, який набуває освіти в формі «особистісного знання».

Провідним імперативом успішної реалізації реформи вищої освіти слід визнати її фундаменталізацію, що орієнтована на створення середовища для виховання гнучкого багатогранного мислення, опанування наукової інформаційної бази та сучасної методології осмислення дійсності, формування внутрішньої по-